

Betyg och studieresultat i gymnasieskolan 2010/11

I denna PM redovisas betyg och studieresultat för elever som avslutade sin gymnasieutbildning från 861 skolor våren 2011. Merparten av dessa elever har fått ett slutbetyg från skolor som tillämpar mål- och kunskapsrelaterade kursbetyg. De 647 elever som studerat på Waldorf skola eller International Baccalaureate får andra omdömen. I gymnasieskolan finns 17 nationella program. Alla elever på fristående skola och flertalet som studerat på ett specialutformat program har en anknytning till ett av de nationella programmen.

Tre av tio fullföljer inte sin utbildning inom tre år

Hösten 2008 började nästan 127 000 ungdomar gymnasieskolan och av dessa fick 87 400 eller 69 procent slutbetyg våren 2011. Två av tre elever klarar med andra ord gymnasiestudierna på stipulerade tre års studietid. Denna genomströmning, andelen med slutbetyg inom 3 år, har varit i stort oförändrad över tid och legat på 68 eller 69 procent de senaste åtta åren.

Bäst genomströmning inom tre år enligt den senaste statistiken har eleverna som börjar sina studier på naturvetenskapliga utbildningar, där har 83 procent nått slutbetyg efter tre års studier. Sett till om eleverna har slutbetyg från samma utbildning som de påbörjade tre år innan, är det däremot eleverna på byggtutbildningar som i störst utsträckning fullföljer utbildningen inom tre år. Detta beror på att det finns elever som byter program under sin gymnasietid, men nästan alla som påbörjade byggtutbildningen avslutade också sina studier där.

Hela 17 procentenheter fler av eleverna som börjar sina studier på energiutbildningar slutför sina studier numera jämfört med för sju år sen. Av dem som började energiutbildningar hösten 2001 var det 61 procent som fick slutbetyg inom tre år, medan motsvarande andel för eleverna som började sina studier hösten 2008 var 78 procent. Även eleverna som börjar sina studier på livsmedelsutbildningar har bättre genomströmning i dag jämfört med för sju år sedan, 11 procentenheter fler når slutbetyg inom tre år enligt den senaste statistiken. Dessa två utbildningar är dock de två minsta i antalet elever räknat. Läsåret 2009/10 gick ungefär 0,5 procent av samtliga elever på livsmedelsutbildningar och drygt 1 procent av samtliga elever på energiutbildningar, vilket innebär att det är ett mindre antal elever som står för den relativa ökningen. Genomströmningen för eleverna som börjar sina studier på medieutbildningar, som är ett av de större programmen med sina 4 procent av samtliga elever, har däremot minskat med 5 procentenheter de senaste sju åren.

Lägst genomströmning har eleverna som började hotell- och restaurangutbildning, 67 procent fick slutbetyg inom tre år. Kvinnor har bättre genomströmning än män och elever med svensk bakgrund har betydligt bättre genomströmning än elever med utländsk bakgrund.

Tabell 1: Andel (%) elever med fullföljd gymnasieutbildning inom 3 år efter studiestart. Redovisning av nybörjarelever efter utbildningsinnehåll som eleverna började sina studier på.¹

Program eller anknytning till program	Andel (%) elever som har fått slutbetyg inom 3 år							
	År då eleven började gymnasieskolan							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gymnasieskolan totalt	68	68	68	68	69	68	68	69
<i>därav innehåll</i>								
Barn- och fritid (BF)	64	66	68	70	68	71	69	71
Bygg (BP)	73	75	79	79	81	83	83	81
EI (EC)	71	68	67	69	69	71	73	72
Energi (EN)	61	68	72	76	78	79	78	78
Estetiska (ES)	71	74	74	73	73	74	72	74
Fordon (FP)	59	64	66	68	71	69	70	69
Handels- o. adm. (HP)	66	67	69	69	70	74	73	71
Hantverk (HV)	74	75	76	77	78	80	76	76
Hotell- o. rest. (HR)	67	68	68	70	69	67	68	67
Industri (IP)	63	65	64	69	71	70	71	73
Livsmedel (LP)	61	67	74	70	71	72	74	72
Medie (MP)	76	73	71	70	70	71	70	70
Naturbruk (NP)	70	72	76	75	78	74	75	73
Naturvetenskap (NV)	83	84	84	83	83	82	83	83
Omvårdnad (OP)	65	66	69	67	69	72	71	72
Samhällsvetenskap (SP)	78	79	79	78	79	78	79	80
Teknik (TE)	75	73	74	75	77	77	77	79

Svag ökning i andel elever som når grundläggande behörighet

Av de 99 000 elever som fick ett slutbetyg med mål- och kunskapsrelaterade kursbetyg från gymnasieskolan våren 2011 har 87 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.³ Denna andel är något högre (0,3 procentenheter) än föregående läsår, då nya behörighetsregler hade bidragit till en minskad andel elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.⁴

¹ I totalen ingår även individuella program och specialutformade program utan anknytning till ett enskilt nationellt program. Med utbildning avses här kommunala och landstingskommunala skolors nationella och specialutformade program, individuella program samt fristående skolors utbildningar. Varje utbildning är kategoriserad efter utbildningsinnehåll, d.v.s. det nationella program som utbildningen anknyter till.

² I tabellen redovisas uppgifter för åtta läsår, vilket är samtliga år statistiken för nybörjarelever finns tillgänglig

³ Denna uppgift avser följaktligen inte de elever som avslutat sina studier vid International Baccalaureate eller Waldorf-utbildning.

⁴ Från och med läsåret 2009/10 har behörighetsreglerna till universitet och högskola ändrats. Tidigare krävdes för grundläggande behörighet att eleven i sitt slutbetyg hade lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för fullständigt program, det vill säga 2 250 poäng. Från och med 2010 krävs också att eleven har betyget Godkänt i kurserna Matematik A, Engelska A och Svenska A och B, alternativt Svenska som andraspråk A och B. Dessutom måste eleven ha läst ett fullständigt program, det vill säga minst 2 500 poäng. Det betyder att elever som läser reducerat program inte längre kan få grundläggande behörighet.

Kvinnor uppnår i högre grad än män slutbetyg med grundläggande behörighet, 90 jämfört med 84 procent. Elever med utländsk bakgrund får i lägre utsträckning grundläggande behörighet för fortsatta studier än elever med svensk bakgrund. Detta gäller i första hand bland männen.

Bland avgångselever från naturvetenskaplig-, samhällsvetenskaplig-, estetisk-, tekniska, hantverks- och energiutbildningar är andelen med grundläggande behörighet högst (mellan 88 och 96 procent). Lägst andel har fordonsutbildningar (70 procent). Störst förändring från föregående läsår finns bland avgångselever på energiutbildningar, där 3 procentenheter fler fick grundläggande behörighet för fortsatta studier våren 2011.

Oförändrad betygspoäng de senaste nio läsåren

Våren 2011 fick nästan 100 000 elever slutbetyg eller motsvarande⁵ från gymnasieskolan. Tillsammans har dessa elever fått 3 061 000 kursbetyg, vilket i genomsnitt betyder 31 betygsatta kurser per elev. Den genomsnittliga betygspoängen⁶ har i stort sett varit oförändrad de senaste nio läsåren, från 2002/03 och fram till

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng⁷ för elever med slutbetyg efter utbildningsinnehåll, läsåren 2005/06 – 2010/11⁸

Program eller anknytning till program	Läsår då eleven fick slutbetyg					
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Gymnasieskolan totalt	14,1	14,1	14,0	14,1	14,0	14,1
<i>därav innehåll</i>						
Barn- och fritid (BF)	12,7	12,8	12,8	12,9	12,9	12,9
Bygg (BP)	12,3	12,4	12,2	12,6	12,5	12,5
EI (EC)	12,4	12,3	12,2	12,3	12,3	12,4
Energi (EN)	11,9	11,9	11,9	12,2	12,1	12,4
Estetiska (ES)	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9	14,8
Fordon (FP)	11,6	11,6	11,7	11,8	11,5	11,5
Handels- o. adm. (HP)	12,8	12,7	12,9	13,0	12,9	12,9
Hantverk (HV)	14,2	14,2	14,2	14,3	14,3	14,1
Hotell- o. rest. (HR)	12,9	12,9	12,8	12,8	12,8	12,7
Industri (IP)	13,0	12,9	12,8	12,9	12,7	12,8
Livsmedel (LP)	13,0	12,9	12,9	13,3	13,1	13,2
Medie (MP)	13,7	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4
Naturbruk (NP)	13,6	13,7	13,8	13,8	13,7	13,8
Naturvetenskap (NV)	16,1	16,2	16,1	16,1	16,1	16,2
Omvårdnad (OP)	13,2	13,4	13,3	13,4	13,4	13,4
Samhällsvetenskap (SP)	14,7	14,7	14,7	14,8	14,8	14,8
Teknik (TE)	13,9	13,9	13,9	14,0	14,0	14,2

⁵ 98 886 elever erhöj slutbetyg med mål- och kunskapsrelaterade betyg. 647 elever har motsvarande slutbetyg från International Baccalaureate och Waldorf.

⁶ Alla kurser i slutbetyget ingår i beräkningen. Kursernas poäng multipliceras med en vikt för betyg (IG=0, G=10, VG=15, MVG=20) samt divideras med poängsumman för eleven.

⁷ Fr.o.m. år 2010 beräknas den genomsnittliga betygspoängen endast på kurser som ingår i det fullständiga programmet. Om eleven har läst fler kurser, inom ramen för utökat program, påverkar detta inte betygspoängen.

⁸ Se not 1.

2010/11, och pendlat mellan 14,0 och 14,1. För eleverna som fick slutbetyg våren 2011 var den genomsnittliga betygspoängen 14,1. Kvinnor har högre genomsnittlig betygspoäng än män, en skillnad som varit lika stor över tid.

Kvinnor med utländsk bakgrund har något högre poäng än män med svensk bakgrund (13,9 respektive 13,4). Lägst poäng har män med utländsk bakgrund (12,7) och högst kvinnor med svensk bakgrund (14,9).

Elever på naturvetenskapliga utbildningar har högst genomsnittlig betygspoäng (16,2), därefter kommer elever på estetiska (14,8) och samhällsvetenskapliga (14,8) utbildningar. Lägst betyg har elever som slutfört fordonsutbildningar (11,5), följt av el- (12,4) och energiutbildningar (12,4).

De senaste sex åren⁹ har den genomsnittliga betygspoängen ökat för fem utbildningar, minskat för tre och varit oförändrad för nio utbildningar. Bland dem som ökat finns utbildningar i energi, från 11,9 till 12,4 läsåret, och teknik som ökat från 13,9 till 14,2. Medieutbildningar har minskat från 13,7 till 13,4. De största utbildningarna, samhällsvetenskap och naturvetenskap, har i stort sett inte haft någon förändring i genomsnittlig betygspoäng.

Av de nio kärnkurserna¹⁰ har fyra stycken i stort sett inte haft någon förändring i betygspoäng de senaste nio läsåren. Exempelvis var betygspoängen i kursen engelska A 13,9 läsåret 2002/03 jämfört med 14,0 i år. Kursen i naturkunskap A hade en betygspoäng på 13,4 läsåret 2002/03 och 13,3 läsåret 2010/11. Tre av kurserna har fått högre betygspoäng, störst ökning har estetisk verksamhet A som gått från 14,4 till 14,9 på nio år. Två av kurserna, religionskunskap A och svenska B har sänkt betygspoängen de senaste nio läsåren, från 13,8 till 13,6 respektive 13,5 till 13,3.

Fortsatt många som läser utökat program

Möjligheten finns för en elev att ansöka om utökat alternativt reducerat program. I ett fullständigt gymnasieprogram ingår kurser om 2 500 poäng. I de fall en elev har ambitionen och bedöms klara av fler kurser än så, har eleven rätt att läsa fler kurser än vad som normalt ingår i studierna. En elev med studiesvårigheter kan beviljas ett reducerat gymnasieprogram, vilket innebär att eleven befrias från undervisning i en eller flera kurser.

Fr.o.m. antagningen hösten 2010 till universitet och högskola har nya tillträdesregler¹¹ införts. Eleverna har nu flera möjligheter att förbättra sin konkurrenssituation. Meritpoäng ges fr.o.m. hösten 2010 för högre kurser i matematik, språk eller särskilda kurser riktade mot de (17) områdesbehörigheter som Högskoleverket beslutat om.¹²

⁹ Statistiken finns endast tillgänglig på utbildningsinnehåll sedan sex år tillbaka. Med utbildning avses här kommunala och landstingskommunala skolors nationella och specialutformade program, individuella program samt fristående skolors utbildningar. Varje utbildning är kategoriserad efter utbildningsinnehåll, d.v.s. det nationella program som utbildningen anknyter till.

¹⁰ Svenska som andraspråk A och Svenska som andraspråk B är inte medräknade.

¹¹ Kraven för grundläggande behörighet skärps. Kraven för särskild behörighet uttrycks i så kallade områdesbehörigheter. Meritpoäng läggs till betygspoängen. Kurser, som inte krävs för särskild behörighet, i moderna språk, engelska, matematik samt områdeskurser som är kopplade till områdesbehörigheter ger maximalt 2,5 meritpoäng.

¹² Elever som läser dessa meritpoängskurser som utökat program, utanför slutbetyget, riskerar inte att försämra sin genomsnittliga betygspoäng om man misslyckas med kursen. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas för de kurser som ingår i slutbetyget. Om eleven läst och klarat minst Godkänt på högre kurser än vad som krävs för behörighet får

Systemet med meritpoäng ökade elevernas intresse för att läsa utökat program påtagligt. Våren 2009, året före förändringen, läste 23 procent utökat program. Ett år senare läste 43 procent utökat program. Våren 2011 har 42 procent av eleverna med slutbetyg läst utökat program. I fyra av de 17 utbildningarna läser fler än hälften utökat program. Dessa är industri (64 procent), naturbruk (57), bygg (53) samt fordon (50).

Få elever har reducerat program

Regeländringarna som trädde i kraft år 2010 har också medfört att få, nästan inga elever, läser reducerat program. Våren 2009 hade 2,6 procent av eleverna med slutbetyg läst reducerat program. Våren 2010 var andelen 0,7 procent och våren 2011 0,4 procent eller 383 elever. Detta motsvarar en elev på var tredje skola. Istället för att få ett slutbetyg från reducerat program lämnar 16 – 17 000 elever gymnasieskolans årskurs 3 med ett samlat betygsdokument, vilket motsvarar drygt 13 procent av alla gymnasieelever.

Meritpoäng lockar till studier i högre kurser

Meritpoäng för högre kurser än som krävs för studier på universitet och högskolor lockar många att läsa dessa kurser. För att höja sin konkurrenskraft lika mycket som en halv meritpoäng (0,5) ger måste elever höja fem kursbetyg på 50-poängskurser med ett betygssteg.

Vanliga kurser som eleverna läser för att få meritpoäng är Engelska C som ger eleven 0,5 meritpoäng. Våren 2011 har fler än 28 000 elever betyg i denna kurs. Bland samhällsvetarna har 52 procent läst denna kurs. Matematik E har 13 500 elever läst. Bland naturvetare har nästan 70 procent betyg i denna kurs. Spanska steg 3 är också vanligt förekommande, drygt 16 000 har denna kurs i sitt slutbetyg. Bland samhällsvetare har var tredje betyg i kursen.

Elever med högutbildade föräldrar har bättre studieresultat

Ju högre utbildningsnivå elevernas föräldrar har, desto bättre är deras studieresultat. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning når i högre grad slutbetyg, grundläggande behörighet och har högre genomsnittlig betygspoäng än elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är lägre.

Drygt 78 procent procent av eleverna vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har nått ett *slutbetyg* inom tre år, av dem som började gymnasieskolan hösten 2008. Motsvarande andel för elever med föräldrar som har gymnasieutbildning är 66 procent, och bland eleverna med föräldrar som har förgymnasial utbildning har endast 45 procent nått slutbetyg inom tre år.

Andelen elever som nått *grundläggande behörighet* stiger med föräldrarnas utbildningsnivå. Inom tre år har 73 procent av eleverna med föräldrar som har eftergymnasial utbildning grundläggande behörighet. Motsvarande andel är 57 för eleverna vars

man tillägg, meritpoäng. Med högsta betyg, Mycket väl godkänt (MVG), i alla kurser som ingår i slutbetyget får eleven den genomsnittliga betygspoängen 20,0. Utöver detta kan eleven få maximalt 2,5 meritpoäng. När eleven söker vidare till högskola/universitet gör den det med ett jämförelsetal som något förenklat består av en fast del som utgörs av den genomsnittliga betygspoängen samt meritpoängen.

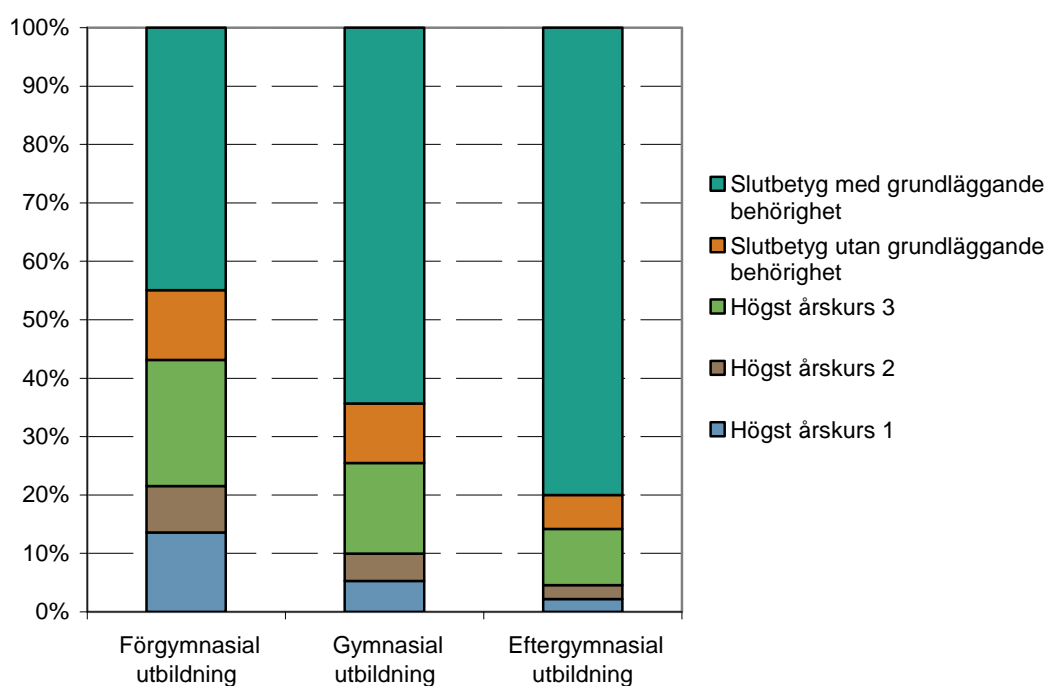
föräldrar högst har gymnasial utbildning och 35 procent för elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är förgymnasial.

Även efter fem års studier kvarstår att elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning är de som i högst grad når slutbetyg. Det innebär alltså att två års ytterligare studieår inte jämnar ut de skillnader i resultat som statistiken visar finns mellan elever från hem med olika studietraditioner.

Av de elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning och inte nått slutbetyg inom fem år (14 procent) har de flesta, knappt 10 procent, kommit så långt som årskurs 3 och knappt 5 procent har högst nått årskurs 1 eller 2. Av de elever som har föräldrar med gymnasial utbildning och inte nått slutbetyg inom fem år (26 procent) har 16 procent nått årskurs 3 och 10 procent har högst nått årskurs 1 eller 2. Därutöver visar statistiken, dock omfattar denna grupp endast en mindre andel av samtliga gymnasieelever, att 22 procent av eleverna med föräldrar som har förgymnasial utbildning har högst nått årskurs 3 utan ett slutbetyg och ytterligare 22 procent av eleverna har endast nått årskurs 1 eller 2.

Även den *genomsnittliga betygspoängen* är högre när elevens föräldrar har högre utbildningsnivå. Elever med föräldrar som har högst förgymnasial utbildning har 12,2 i genomsnittlig betygspoäng. När föräldrarnas högsta utbildningsnivå är gymnasial utbildning är motsvarande 13,3. Har föräldrarna eftergymnasial utbildning kortare än tre år har eleverna 14,4 i genomsnittlig betygspoäng och 15,2 om den eftergymnasiala utbildningen är minst tre år.

Tabell 4. Elevernas studieresultat redovisat efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Slutbetyg med grundläggande behörighet och slutbetyg utan grundläggande behörighet inom 3 år samt högsta årskursen eleverna varit inskrivna på för de som inte nått ett slutbetyg inom 3 år. Elever som började gymnasieskolan hösten 2008.

Var fjärde elev går direkt till universitet och högskola

Av de elever som slutförde gymnasieskolan och fick slutbetyg eller motsvarande våren 2010 har 24 procent påbörjat högskolestudier läsåret därpå. Den ökade direktövergången till högskolestudier som präglade de föregående tre avgångskullarna verkar därmed ha avstannat. Istället var andelen elever som gick direkt vidare till universitet och högskola 1,3 procentenheter lägre bland avgångseleverna våren 2010 än året innan.

Andelen elever som fortsatt till universitet och högskola inom 3 år efter att de fått slutbetyg från gymnasieskolan är 44 procent. Störst övergång finns bland elever som studerat på studieförberedande utbildningar: naturvetenskap (80 procent), teknik (60 procent), samhällsvetenskap (59 procent) och estetiska (45 procent). Bland de yrkesförberedande utbildningarna är det vanligast att elever som läst inom media och omvårdnad fortsätter studera på universitet och högskola (36 respektive 31 procent).

Det är betydligt mer vanligt bland kvinnor att studera vidare på universitet och högskola än bland män. Tre år efter gymnasieavgång uppgår denna skillnad mellan könen till omkring 11 procentenheter.

Elever med utländsk bakgrund som avslutat gymnasieskolan med slutbetyg fortsätter i högre grad till universitet och högskola än elever med svensk bakgrund (37 procent jämfört med 22 procent). Denna skillnad gäller för såväl kvinnor som män. Tre år efter fullföljd gymnasieutbildning har mer än 60 procent av kvinnorna med utländsk bakgrund börjat studera på universitet och högskola. Motsvarande andel bland män med svensk bakgrund är 37 procent.

Färre elever går vidare till komvux

Knappt 9 procent av elever i årskurs 3 hösten 2009 fortsatte nästkommande läsår att studera på komvux. De elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan våren 2010 fortsatte i mindre grad till komvux än de som lämnade gymnasiet utan slutbetyg, 8 procent respektive 13 procent. Andelen som går över till komvux har för alla grupperna minskat med ungefär 1 procentenhet jämfört med föregående årskull. Sammantaget var det knappt 10 700 elever som fortsatte studera på komvux läsåret efter att de slutat årskurs 3 på gymnasieskolan.

Elever som gått omvårdnads-, handels- och administrations- samt barn- och fritidsutbildningar går oftare än andra elever vidare till komvux läsåret efter att de lämnat gymnasieskolan.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken "Statistik & analys". Där finns Sveriges officiella statistik om gymnasieskolan för läsåret 2010/11 på riksnivå samt statistik på kommun-, läns- och skolnivå.